

II

SEJM PIOTRKOWSKI 1496 R.

WSTĘP

Nie zachowała się do dziś żadna relacja z przebiegu obrad sejmu piotrkowskiego 1496 r. Wiadomo tylko, iż poprzedziły go narady króla z dostojnikami koronnymi, prowadzone w Sandomierzu. Sejm zwołany został 18 stycznia, sejmiki odbyły się około 1 lutego, zaś same obrady sejmowe trwały między 13 marca a 25 maja¹.

Z liczby świadków, wymienianych w wystawianych na tym sejmie dokumentach, wnosić można, że był to zjazd nader liczny i uroczysty. Na przebieg obrad rzutowały plany polityczne Jana Olbrachta, który chciał pozyskać szlachtę na rzecz wojny z Turcją, celem zdobycia portów czarnomorskich: Kilii i Białogrodu; stąd zgoda króla na przepisy, pogarszające sytuację mieszczan i chłopów, w zamian za zezwolenie na pospolite ruszenie i to działające poza granicami kraju.

Oryginał konstytucji tego sejmu znajduje się w Muzeum Czartoryskich w Krakowie²; na jego podstawie sporządzono wpisy w Metryce Koronnej³. Z oryginału przedrukował te konstytucje Jan Łaski, wprowadzając od siebie podział na artykuły i opatrując je tytułkami⁴. Na tekście Łaskiego oparł się Stanisław Konarski w I tomie *Volumina Legum*⁵. Z niego też skorzystał Jan Wincenty Bandtkie, skolacjonowawszy go z Metryką Koronną⁶.

W niniejszym wydaniu oparto się na tekście oryginalnym z Muzeum Czartoryskich, skopiowanym przez Wacława Uruszczaaka i skolacjonowanym przezeń z tekstami Łaskiego oraz *Volumina Legum*. Zmodernizowano w niewielkim stopniu pisownię oryginału⁷. Zachowano jednak rubryki, które wprowadzone przez Łaskiego i przejęte do *Volumina Legum*, zyskały sobie prawo obywatelstwa w nauce polskiej; zgodnie z instrukcją wydawniczą, jako pochodzące od wydawców, ujęto je w nawiasy.

¹ Według ustaleń W. Konopczyńskiego, *Chronologia sejmów*, nr 3, s. 132. Natomiast zdaniem O. Balzera (*Przyczynki*, s. 118) konstytucje tego sejmu wyszły pod datą 1 czerwca.

² Sygn. perg. nr 644. Zwięzły opis rękopisu opublikował F. Papée w pracy pt. *Jan Olbracht*, Kraków 1936, s. 108-109.

³ T. 17 z lat 1492-1502, s. 208 i nn. Por. T. Wierzbowski, MRPS, cz. II, s. 38, nr 636.

⁴ *Commune incliti Regni Poloniae privilegium [...]*, k. XCIIv – XCVIr. Tamże znalazł się tytuł, powtórzony później w *Volumina Legum*: *Albertus rex confirmat Casimiri III statuta condita Niessoviae et Opoki anno 1454, sua item complura adiicit anno 1496*.

⁵ Strony 246-281.

⁶ *Ius Pol.*, s. 331-340.

⁷ Ponieważ nieliczne tylko teksty spośród publikowanych w niniejszym tomie podlegają zasadom wyrażonym w *Instrukcji wydawniczej dla średniowiecznych źródeł historycznych* (Archiwum Komisji Historycznej PAU, t. XIV, Kraków 1930), natomiast ogromna większość kieruje się zasadami *Instrukcji wydawniczej dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku* (Wrocław 1953), przeto dokonano pewnego ujednolicenia pisowni zgodnie z tymi ostatnimi regułami. Wprowadzono jednolicie dyftongi ae, oe (*Poloniae, naturae, aetate* zamiast *Polonie, nature, etate*); y oddawano przez ii (*negotiis* zamiast *negocys*), c oddawano przez t (*meditatio, innovatio* zamiast *meditacio, innovacio*); ujednolicono niekonsekwentnie stosowane u i v. W razie wątpliwości nawiązywano do zasad przyjętych przez L. Łysiaka i St. Romana w edycji *Polskie statuty ziemskie w redakcji najstarszych druków (Syntagma)*, Wrocław-Kraków 1958.